

Gabrielle Zevin (1977) es va graduar en literatura anglesa i americana a la Universitat Harvard i és autora de diverses novel·les d'èxit, tant per al públic adult com juvenil. Ha treballat de guionista, ha estat nominada a l'Independent Spirit Award i en l'actualitat és considerada una de les escriptores més notables dels últims anys segons *The New York Times*. Amb un estil immersiu i d'una gran profunditat emocional, ofereix uns personatges psicològicament complexos.

Ernest Riera i Arbussà és traductor des de fa més de vint anys. S'ha dedicat exclusivament a la traducció literària, en tres vessants ben diferenciades: la traducció de narrativa (J. D. Salinger, John Irving, Mark Twain, Flannery O'Connor i molts més), la de teatre (*Traïció*, *Acosta't*, *L'home dels coixins*, *L'encarregat*, etc.) i la de còmic (Alan Moore, Hugo Pratt, entre d'altres). En aquests moments, es dedica a traduir l'obra completa de Terry Pratchett.

Tayari Jones – «Zevin ha escrit una exquisida declaració d'amor a la vida, amb els seus jardins de roses i els seus camps de mines. Amb saviesa i vulnerabilitat, explora la naturalesa dels vincles humans. Aquesta novel·la i els seus personatges inoblidables no tenen límits. Llegir aquest llibre és riure, plorar, aprendre i créixer.»

Nathan Hill – «Una magnífica història sobre la vida i els seus puzzles més complicats: l'amistat, la família, l'amor, la pèrdua. Una novel·la que és divertida i punyent i nostàlgica i devastadora. M'ha guanyat el cor.»

Ron Charles, *The Washington Post* – «Un *tour de force*. Una demostració commovedora sobre el poder de combinar la ficció amb el joc.»

Maureen Corrigan, NPR – «Una novel·la enorme i meravellosa que tracta un tema poc explorat i que aconsegueix ser una peça d'art de debò i, alhora, entretenir immersivament.»

Pippa Bailey, *The Guardian* – «Una novel·la equilibrada amb enginy: encantadora però sense sucre. El món que Zevin ha creat té relleu, és expansiu i alegre, com els que creen els seus personatges.»

Jenny Singer, *Glamour* – «No és només un llibre per a aquells que entenen la vida a través dels píxels, sinó també per a aquells que entenen la vida a través de les històries.»

Chika Gujarathi, *BookPage* – «És impossible de dir com t'enamoraràs d'aquesta novel·la, però segur que no ho podràs evitar. El món artístic de Gabrielle Zevin és ple d'uns personatges tan genuïns i entranyables que començaràs a estimar-los com si fossin de veritat. La relació entre en Sam i la Sadie és pura

màgia, profunda i complexa, i va molt més enllà d'una història d'amor.»

Samantha H. Chung, *The Harvard Crimson* – «Una exploració fascinant i intel·ligent sobre la relació entre dos amics íntims. La novel·la s'endinsa, sense por, en el desordre del nostre món, que sovint és complex i misteriós, i ens revela amb alegria què significa l'amistat i ser persona.»

The New York Times Book Review – «Deliciosa i absorbent, expansiva i entretinguda. Tothom es preguntarà per què van trigar tant a reconèixer la bellesa i el drama i el dolor de la creació humana que hi ha en els videojocs.»

The New Yorker – «Hi trobem reflexions sobre l'originalitat, l'apropiació cultural, les similituds dels videojocs amb altres formes artístiques, les possibilitats alliberadores d'habitar el món virtual, i la manera com l'amor platònic pot ser més profund i més satisfactori —sobretot en el context d'una associació creativa— que una relació amorosa.»

Publishers Weekly – «Zevin crea diferents capes de ficció amb les ferides emocionals dels personatges mentre les seves relacions van i venen. Un miracle que només passa una vegada.»

**DEMÀ,
I DEMÀ,
I DEMÀ**

XXX

**GABRIELLE
ZEVIN**

Traducció de l'anglès d'Ernest Riera

ANTÍPODA, 72

EDICIONS DEL PERISCOPI

Títol original: *Tomorrow, and tomorrow, and tomorrow*
© Gabrielle Zevin, 2022

Primera edició: febrer del 2023

© de la traducció: Ernest Riera, 2023
© de la il·lustració de coberta: *La gran onada de Kanagawa* (detall),
obra de Katsushika Hokusai. Museu d'Art Metropolità de Nova York
© disseny original de coberta: John Gall / Alfred A. Knopf, 2022
(adaptació per a la coberta d'aquesta edició a càrrec de Tono Cristòfol)
© de la fotografia de l'autora: Hans Canosa
© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi SLU, 2023

Publicat per Edicions del Periscopi SLU
info@periscopi.cat | Web: www.periscopi.cat
Facebook: www.facebook.com/Periscopi
Twitter: twitter.com/Ed_Periscopi
Instagram: @edicions_del_periscopi

Impressió: Romanyà Valls, Capellades

Imprès a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Edició a càrrec d'Aniol Rafel, Andrea Rovira i Marta Rubirola
Maquetació: Tono Cristòfol
Correcció: Rudolf Ortega, Òscar Lozano i Núria Saurina Eudaldo
Disseny de la col·lecció i interiors: Tono Cristòfol

Aquest llibre s'ha imprès amb un paper offset cru de noranta grams
i ha estat compaginat amb la tipografia Caslon Pro en cos 11,5.

Dipòsit legal: B 21622-2022
ISBN: 978-84-19332-15-8

Tots els drets reservats. Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització
escrita dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per la llei, la
reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment,
inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars
mitjançant el lloguer o préstec públics.

Un cop més, per a H. C.... quan treballem i quan juguem

Que Amor és tot el que hi ha
és tot el que sabem de l'Amor.
N'hi ha prou, la càrrega hauria
de ser proporcional al solc.

EMILY DICKINSON

I

NANOS MALALTS

1

Abans que en Mazer es reinventés com a Mazer, era en Samson Mazer, i abans de ser en Samson Mazer, era en Samson Masur —un canvi de dues lletres que va transformar un noi ostensiblement jueu i com cal en un Constructor Professional de Mons— i durant bona part de la seva joventut va ser Sam; S. A. M. al Saló de la Fama de la màquina de Donkey Kong del seu avi, però sobretot Sam.

Una tarda de finals de desembre, a les acaballes del segle xx, en Sam va sortir d'un vagó de metro i es va trobar que a l'artèria que duia cap a les escales mecàniques hi havia el coàgul d'una massa inerta de gent que es miraven un anunci bocabadats. En Sam feia tard. Tenia una reunió amb el seu conseller acadèmic que ja feia més d'un mes que posposava, però que tothom estava d'acord que s'havia de celebrar per força abans de les vacances d'hivern. A en Sam no li agradaven les gentades: ni trobar-s'hi enmig, ni cap de les bajanades que a la gent li agrada celebrar en massa. Però aquella gentada no es podia evitar. Hauria de travessar-la si volia arribar al món de la superfície.

En Sam duia un tabard elefantí de llana que havia heretat del seu company de pis, en Marx, que se l'havia comprat a primer de carrera en una botiga d'excedents de l'exèrcit i la marina. En Marx havia deixat que el tabard es morís de fàstic a la bossa de plàstic de la botiga pràcticament tot un semestre, abans que en Sam li demanés si l'hi podia deixar. Aquell hivern havia estat molt tossut, i va ser una tempesta d'abril (d'abril! Quina bogeria, aquells hiverns de Massachusetts!) el que a la fi va erosionar prou l'orgull d'en Sam per demanar a en Marx el tabard oblidat. En Sam va fer veure que li agradava l'estil de la peça, i en Marx va dir que, tant per tant, en Sam ja se la podia quedar, cosa que en Sam ja sabia que diria. Com la majoria de coses que es compren en una botiga d'excedents de l'exèrcit i la marina, del tabard emanava pudor de florit, de pols i de suor de reclutes morts, i en Sam es va esforçar per no especular per quina raó havia acabat com a excedent. Però el tabard abrigava molt més que el paravent que havia portat de Califòrnia el primer any de carrera. També pensava que el tabard ajudava a dissimular la seva talla. Però l'abric, la seva mida enorme i ridícula, només aconseguia fer-lo semblar encara més menut i infantil.

És a dir, en Sam Masur, als vint-i-un anys, no tenia un físic apte per empènyer i empentar, i per tant, tant com li va ser possible, es va esquitllar per entremig de la gentada i es va sentir si fa no fa com l'amfibi condemnat a la destrucció del videojoc Frogger. Va començar a articular una sèrie de «perdonis» que no eren gens sincers. Una característica veritablement magnífica de la manera com està codificat el cervell, va pensar en Sam, és que pot dir «Perdoni» mentre el que diu de veritat és «Que et donin pel sac». Tret que no fossin personatges poc fiables o estiguessin definits clarament com a llunàtics o rufians, els personatges de les novel·les, pel·lícules i jocs s'havien de prendre literalment: tot el que feien o deien era inqüestionable. Però la gent —la normal, decent i bàsicament honrada— no

podria sobreviure al dia a dia sense aquesta fracció de programació indispensable que et permetia dir una cosa i voler-ne dir, o fins i tot fer, una altra.

—No pots donar la volta? —li va cridar un home amb un barret de macramé de color negre i verd.

—Perdoni —va dir en Sam.

—Coi, gairebé ho tenia —va mormolar una dona que duia un nadó penjat en un cabestrell, quan en Sam li va passar pel davant.

—Perdoni —va dir en Sam.

De tant en tant, algú marxava amb presses i creava un buit en la multitud. Aquells buits haurien d'haver estat oportunitats de fugida per a en Sam, però per alguna raó de seguida s'omplien de nous humans, assedegats de diversió.

Era gairebé al peu de les escales mecàniques quan es va girar per veure què mirava la gentada. En Sam es podia imaginar informant sobre la congestió a l'estació de tren i que en Marx li digués: «No has tingut curiositat per saber què era? El món és ple de gent i de coses, si deixes de ser un misantrop encara que només sigui un segon». A en Sam no li agradava que en Marx el considerés un misantrop, encara que ho fos, i per tant es va girar. Va ser llavors quan va veure la seva antiga camarada, la Sadie Green.

Tampoc era que no l'hagués vista en tots els anys transcorreguts. Havien estat participants habituals en certàmens científics, jocs acadèmics, actes de reclutament universitari, competicions (oratòria, robòtica, escriptura creativa, programació), banquets en honor dels millors estudiants. Perquè, tant era si anaves a un institut públic mediocre de l'Eastside (Sam) com a un institut privat elegant del Westside (Sadie), el circuit per als adolescents espavilats de Los Angeles era el mateix. Intercanviaven mirades en una sala plena de setciències —a vegades, ella fins i tot li somreia, com per corroborar la distensió que

hi havia entre tots dos—, i de seguida ella quedava envoltada pel cercle de voltors, nois atractius i intel·ligents, que sempre la rondaven. Nois i noies com ell mateix, però més rics, més blancs, i amb millors ulleres i millors dents. I ell no volia ser un altre setciències lleig voleiant a prop de la Sadie Green. A vegades la convertia en la dolenta de la pel·lícula i s'imaginava totes les ocasions en què ella l'havia ofès: aquella vegada que li va girar l'esquena; aquella vegada que li va apartar la mirada. Però ella no les havia fet, aquestes coses; gairebé hauria estat preferible que les hagués fet.

En Sam sabia que ella havia anat al MIT, i s'havia preguntat si se la trobaria quan ell anés a Harvard. En dos anys i mig no havia fet res per forçar l'ocasió. Ella tampoc.

Però aquí la tens: la Sadie Green, en carn i ossos. Veure-la gairebé li va fer venir ganes de plorar. Era com una demostració matemàtica que l'hagués defugit des de feia anys, però tot d'una, amb una mirada més fresca i reposada, n'havia vist una solució totalment òbvia. «Mira, la Sadie», va pensar. «Sí.»

Va estar a punt de cridar-la pel nom, però no ho va fer. Es va sentir aclaparat per la quantitat de temps que feia des que la Sadie i ell havien estat tots sols. Com podia algú ser encara tan jove, com ell sabia objectivament que era, i que hagués passat tant de temps? I per què era de sobte tan fàcil d'oblidar, que ell la detestava? El temps, va pensar en Sam, era un misteri. Però després de reflexionar un segon, va canviar d'opinió. El temps era explicable matemàticament; era el cor —la part del cervell representada pel cor— el que era un misteri.

La Sadie va acabar de mirar el que la gentada mirava i va enfilat cap a l'andana, on entrava un tren de la línia vermella.

En Sam la va cridar:

—SADIE! —A més de l'enrenou del tren que arribava, l'estació bramulava amb tota la humanitat habitual. Una adolescent tocava els Penguin Cafe Orchestra en un violoncel a canvi

de la voluntat. Un home amb una armilla de caixmir demanava educadament als passavolants si podien dedicar un moment als refugiats musulmans de Srebrenica. Just al costat de la Sadie hi havia una parada que venia batuts de fruita de sis dòlars. La batedora havia començat a brunzir, difonia l'aroma de cítrics i maduixes per l'aire resclosit i subterrani just en el moment que en Sam la cridava.

—Sadie Green! —va tornar a cridar. Però ella tampoc no el va sentir. Ell va accelerar el pas tant com va poder. Quan caminava de pressa se sentia com si participés en una carrera amb una cama lligada a la d'una altra persona.

—Sadie! SADIE! —Se sentia molt ximple—. SADIE MIRANDA GREEN! HAS MORT DE DISENTERIA!

A la fi la noia es va girar. Va examinar la gentada lentament, i quan va veure en Sam el somriure se li va estendre per la cara com el vídeo a càmera ràpida que en Sam va veure una vegada a classe de física a l'institut, de com floria una rosa. Era preciós, aquell somriure, va pensar en Sam, i potser, es va neguitejar, també un xic artificial. Ella se li va acostar, somrient encara —un clot a la galta dreta, una separació gairebé imperceptiblement més ampla entre els dos incisius superiors que no pas als inferiors—, i a ell li va semblar que la gentada se separava per deixar-li pas, que el món es movia per a ella d'una manera que no es mouria mai per a ell.

—Era la meva germana, la que es va morir de disenteria, Sam Masur —va dir la Sadie—. Jo vaig morir d'esgotament, després que em mossegués una serp.

—I per no voler matar el bisó —va dir en Sam.

—Malaguanyat! —va dir la Sadie—. Tota aquella carn s'hauria podrit i prou.

La Sadie el va abraçar.

—Sam Masur! —va dir—. Tenia l'esperança de topiar amb tu.

—Surto a la guia —va dir en Sam.

—Sí, és clar, però potser tenia l'esperança que fos una cosa més orgànica —va dir la Sadie—. Que és justament el que ha passat.

—Què hi fas, a Harvard Square? —va preguntar en Sam.

—Venir a veure l'Ull Màgic, és clar —va dir ella, de broma. Va fer un gest davant seu, en direcció a l'anunci. Per primera vegada, en Sam es va adonar del pòster de metre per metre i mig que havia transformat els viatgers en una horda zombi.

VEUREU EL MÓN D'UNA MANERA TOTALMENT NOVA.
AQUEST NADAL, EL REGAL QUE VOL TOTTHOM ÉS
L'ULL MÀGIC

La imatge del pòster era una pauta psicodèlica en tons nadalencs maragda, robí i or. Si et miraves la pauta prou temps, el teu cervell s'enganyava a si mateix per veure-hi una imatge amagada en 3D. Se'n deia un autoestereograma, i era fàcil fer-ne un si eres un programador modestament hàbil. «Això?», va pensar en Sam. «Quines coses que troba entretingudes, la gent.» Va gemegar.

—No et sembla bé? —va dir la Sadie.

—Això ho trobes a la sala comuna de qualsevol residència del campus.

—No pas aquest en particular, Sam. Aquest és exclusiu de...

—Totes les estacions de Boston.

—Dels Estats Units, potser? —La Sadie va riure—. I doncs, Sam, no vols veure el món amb ulls màgics?

—Jo sempre veig el món amb ulls màgics —va dir ell—. Estic ple fins dalt d'illusió infantil.

La Sadie va assenyalar un nen d'uns sis anys:

—Mira que content que està! Ara ho ha vist! Molt bé!

—Tu ho has vist? —va preguntar en Sam.

—Encara no —va reconèixer la Sadie—. I ara he d'agafar aquest tren, o arribaré tard a classe.

—Segur que hi pots dedicar cinc minuts, i més per poder veure el món amb ulls màgics —va dir en Sam.

—Potser la pròxima vegada —va dir la Sadie.

—Au, va, Sadie. Sempre n'hi haurà una altra, de classe. Quantes vegades podràs mirar una cosa i saber que tothom al teu voltant veu el mateix, o com a mínim que els seus cervells i els seus ulls responen al mateix fenomen? Quan podràs aconseguir una demostració millor del fet que tots som al mateix món?

La Sadie va somriure, penedida, i va clavar un cop de puny suau a l'espatlla d'en Sam.

—Aquesta és la cosa més típicament Sam que hauries pogut dir.

—Aquest soc jo.

Ella va sospirar quan va sentir el bramul del seu tren que abandonava l'estació.

—Si suspenc Temes Avançats en Gràfics per a Ordinador serà culpa teva. —Es va col·locar de manera que tornava a mirar-se el pòster—. Fem-ho tots dos, Sam.

—Sí, senyora. —En Sam va obeir. Va dreçar les espatlles i va mirar directament al davant. Feia anys que no estava tan a prop de la Sadie.

Les instruccions del pòster deien que s'havien de relaxar els ulls i concentrar-se en un punt concret fins que n'emergís una imatge secreta. Si això no funcionava, la recomanació era acostar-se al pòster i llavors recular lentament, però a l'estació no hi havia lloc per fer-ho, això. En tot cas, a en Sam li era ben igual, la imatge secreta. S'imaginava que seria un arbre de Nadal, un àngel, una estrella, tot i que difícilment no pas una estrella de David, seria alguna cosa festiva, gastada, i amb un atractiu molt ampli, alguna cosa que vengués més productes de l'Ull Màgic. Els autoestereogrames no li havien funcionat

mai, a en Sam. Sospitava que tenia alguna cosa a veure amb les ulleres. Les ulleres, que li corregien una miopia important, no deixaven que els seus ulls es relaxessin prou perquè el seu cervell percebés la il·lusió. Per tant, després d'un període de temps respectable (quinze segons), en Sam va deixar de provar de veure la imatge secreta i va estudiar la Sadie.

Duia els cabells més curts i, va suposar, més a la moda que abans, però eren els mateixos cabells ondulats de caoba que sempre havia tingut. Les pigues clares esquitxades pel nas eren les mateixes, i la pell encara era de color oliva, tot i que estava molt més pàl·lida que no pas quan eren criatures a Califòrnia; tenia els llavis tallats. Els ulls eren del mateix color marró, amb reflexos daurats. L'Anna, la mare d'en Sam, tenia uns ulls semblants, i li havia dit que d'una coloració com aquella se'n deia heterocromia. En el seu moment a ell li havia semblat que allò tenia nom de malaltia, una cosa de la qual potencialment la seva mare podia morir. Sota els ulls de la Sadie hi havia unes mitges llunes amb prou feines perceptibles; de fet les havia tingut sempre, fins i tot de petita. Tot i això, li va semblar que feia cara de cansada. En Sam es va mirar la Sadie i va pensar: «Viatjar en el temps és això». És mirar-se una persona i veure-la en el present i en el passat, en concurrència. I aquest sistema de transport només funciona amb aquelles persones que has conegut durant un període de temps significatiu.

—Ho he vist! —va dir la Sadie. Tenia els ulls brillants i una expressió que ell recordava de quan ella tenia onze anys. En Sam va tornar-se a mirar el pòster ràpidament.

—Ho has vist tu? —li va preguntar ella.

—Sí —va dir en Sam—. Ho he vist.

La Sadie se'l va mirar.

—Què has vist? —va preguntar.

—Allò —va dir en Sam—. És fantàstic, allucinant. Molt nadalenc.

—De debò ho has vist? —li va preguntar la Sadie. Les comissures dels llavis se li van començar a cargolar cap amunt. Aquells ulls heterocròmics se'l miraven, burletes.

—Sí, però no vull aixafar la guitarra als que encara no ho han vist. —Va fer un gest assenyalant l'horda que els envoltava.

—Molt bé, Sam —va dir la Sadie—. Ets molt considerat.

Ell sabia que ella sabia que ell no ho havia vist. Li va somriure, i ella li va tornar el somriure.

—Oi que és estrany? —va dir la Sadie—. Tinc la impressió que no t'he deixat de veure mai. Que ens trobem en aquesta estació per mirar aquest pòster cada dia.

—Fem *grok** —va dir en Sam.

—Sí que fem *grok*. I retiro el que he dit abans. Aquesta sí que és la cosa més típicament Sam que hauries pogut dir.

—Soc el Sam més típic. Ets... —Mentre parlava, la bateadora es va tornar a engegar.

—Què? —va dir ella.

—Ets al lloc que no toca —va repetir en Sam.

—Què vol dir «el lloc que no toca»?

—Ets a Harvard Square, però hauries de ser a Central Square, o a Kendall Square. Em sembla que havia sentit a dir que anaves al MIT —va comentar en Sam.

—El meu nòvio viu per aquí —va dir la Sadie, d'una manera que indicava clarament que d'aquell tema no en volia dir res més—. No sé per què en diuen *squares*. No ho són pas de quadrats, tots aquests llocs. —S'acostava un altre tren—. És el meu. Una altra vegada.

—Els trens ja ho tenen, això —va dir en Sam.

---

* *Grok* és l'idioma que parla el protagonista de la novella *Stranger in a strange land* ('L'estranger en terra estranya'), de Robert A. Heinlein (1961), un humà nascut a Mart que arriba a la Terra quan és adult. S'utilitza *fer grok* en el sentit d'entendre alguna cosa que l'altre diu, copsar-ne el significat. (*N. dels e.*)